

Ny avhandling från SLU

Parasitbekämpning inte bara avmaskning

Att regelbundet använda avmaskningspreparat är den vanligaste metoden att hålla ner parasitsmitten hos hästar. Så har man gjort sedan 1960-talet. Men det är knappast en hållbar metod i längden. Slentrianmässig avmaskning belastar såväl miljön samt ökar risken för resistens hos parasiterna.

I en ny avhandling från SLU rekommenderar veterinär Eva Osterman Lind att häst- och stallägare i framtiden tillämpar mer restriktiv användning av maskmedel. Man bör i högre utsträckning ta träckprov för att få vägledning om hur ofta man bör avmaska och hur väl de parasitförebyggande åtgärderna fungerar på gården. Idag är det bara en procent av alla hästar som regelbundet provtas för parasitundersökning.

- -Det är också viktigt att tillämpa andra förebyggande åtgärder för att minska parasitangrepp, till exempel beteshygien, betesplanering och kontroll av resistensläget på enskilda gårdar, säger Eva Osterman Lind.

KARTLÄGGNING AV ARTER

Forskningen kring parasiter har omfattat flera olika studier. Bland annat en kartläggning över vilka arter som finns av blodmaskar, en av flera grupper av parasitära maskar som angriper häst. Av de små blodmaskarna fann Eva femton olika arter. De arter som visade sig vara de vanligaste i Sverige är också de vanligast förekommande i andra delar av världen, till exempel Australien, USA, England och Holland.

Forskningen visade även att hästgårdar i södra Sverige har högre frekvens blodmaskägg än gårdar i resten av landet samt att stuterier generellt har högre parasitangrepp än gårdar med äldre hästar.

Det är framför allt unghästar i åldrarna 2-3 år, som är känsligast och mest utsatta för parasitangrepp. 27 unga hästar vid ett stuteri i Skåne, som ingick i en av studierna, var i genomsnitt infekterade med nio arter av blodmask.

För hästars välbefinnande är det viktigt att hålla nere på antalet parasitära maskar. I annat fall kan det få flera negativa följder. Hästar, som får stora angrepp av den stora blodmasken, *Strongylus vulgaris* kan i värsta fall dö, genom att blodflödet till mag- och tarmkanalen proppas igen. Förekomsten av stor blodmask har dock minskat i Sverige. I studien påvisades ägg från stor blodmask hos 14 procent av de undersökta gårdarna.

Hos hästar som har riklig förekomst av små blodmaskar kan maskarna ibland ses i avföringen, till exempel efter avmaskning. En kraftig infektion med små blodmaskar kan i vissa fall orsaka diarrée och avmagring. När en häst avmaskas tar det två till tre dagar innan den har tömt ur sig tarminnehållet. Det är också därför man rekommenderar avmaskning tre dagar innan hästen släpps ut på bete. I annat fall kommer parasiternas ägg ut på betsmarkerna.

UTVECKLAD RESISTENS

Eva Osterman Lind har i sin forskning visat att en intensiv och utbredd användning av maskmedel de senaste fyrtio åren har lett till att hästens små blodmaskar har utvecklat resistens, dvs maskarna dör inte vid avmaskning utan lever vidare och reproducerar sig.

I Sverige finns en utbredd resistens mot avmaskningsmedel av typen benzimidazoler och nyligen dokumenterades även det första fallet av resistens mot pyrantel, som är ett av de mest använda preparaten. I USA finns redan en utbredd resistens mot pyrantel och många menar att det är en tidsfråga innan resistens utvecklas även mot den tredje klassen av preparat där ivermektin och moxidektin ingår.

När resistens väl har etablerat sig på en gård är chanserna mycket små att maskarna åter blir känsliga.

-Det är just av den anledningen som stall- och hästägare nu måste inrikta sig på andra åtgärder än bara regelbunden avmaskning. På vissa stuterier och hos till exempel travtränare sker i dag avmaskning upp till åtta gånger per år.

FÅ TAR TRÄCKPROV

För att få kunskap om hur hästgårdar generellt försöker hålla tillbaka parasitangreppen gjordes en omfattande enkätundersökning. 627 personer från kategorierna hästägare, tränare och ridskolechefer fick svara på 26 frågor. 71 procent svarade på enkäten och det visade sig att 99.5 procent avmaskade sina hästar minst en gång per år. Endast en procent uppgav att de regelbundet tog träckprov.

De flesta hästägarna tyckte att det var viktigast att avmaska sent på hösten, förmodligen på grund av stynflugan vars larver övervintrar i hästens magsäck. Enkäten gav också besked om att alla kategorier av hästägare ansåg resistens mot avmaskningsmedel var ett angeläget problem. De flesta uppgav att praktiserande veterinär spelar en stor roll som rådgivare i parasitfrågor.

- Här finns en viktig uppgift för mig framöver i mitt arbete som laborieveterinär vid SVA, att öka kunskapen om parasiter hos såväl praktiserande veterinärer som hos hästägare, säger Eva Osterman Lind. Hästägare får ofta olika uppgifter om hur de ska hantera problemet. Det är viktigt att rekommendationer anpassas till typ av hästhållning och förutsättningar som finns på den aktuella gården.

Varje hästgård bör göra en långsiktig planering av hur parasittrycket kan minskas. Bäst är att regelbundet ta träckprov från alla hästarna, skilja mellan sommar- och vinterhagar samt om möjligt putsa betet och sambeta med andra djurslag som till exempel får och kor.

För hästgårdar nära tätorter med liten areal kan det vara svårt att realisera sådana förändringar. Där kan manuell mockning av rasthagarna bli nödvändig för att skydda hästarna mot parasiter i kombination med träckprov och eventuell avmaskning.

Eva Osterman Lind försvarar sin avhandling torsdag 14 april 2005 i Ettan på Klinikcentrum, SLU i Uppsala. Opponent är professor Rosina Krecek, University of Pretoria, Sydafrika.

För mer information:

Eva Osterman Lind 018-67 40 37 eller e-post: Eva.Osterman.Lind@bvf.slu.se

Bild för fri publicering finns att hämta via SLU:s hemsida, pressbilder

